

Close, Yet Creative Readings: Understanding Chazal's Halakhic Parshanut - Sanhedrin 66a

In a number of places in Masechet Sanhedrin, the Gemara uses the reading rule that allows us to read meaning into a word that is completely unrelated to it. The rule is called **אם אינו ענין ל** to read meaning into a word that is completely unrelated to it. The rule is called **אם אינו ענין ל**. This reading rule raises the important question of rabbinic legal parshanut in general. They pay close attention to each and every letter and word, and yet they are able to stretch the meaning of words and phrases. Where do they get their reading strategies from, and what do these strategies tell us about how Chazal understood Torah?

Questions? Comments? Email dinanddaf.com

For further reading, see article here:

https://www.academia.edu/120500350/Close_Yet_Creative_Reading_Understanding_Rabbinic_Interpretive_Strategies

For further reading, see book here:

https://www.e-vrit.co.il/Product/16868/%D7%A0%D7%A6%D7%97%D7%95%D7%A0%D7%99_%D7%91%D7%A0%D7%99?srsId=AfmBOorJcTrIsVIBQpVVR9BKE-Yy0INSrwmK17DjdP77JJwYPdO__cpc

1. סנהדרין סו.

אֵלָא, אִם כֵּן נִכְתוּב קָרָא: "אוֹ אֱלֹהִים וְחֹרֶשׁ, אוֹ נָשִׂיא וְחֹרֶשׁ". "אֱלֹהִים" לָמָּה לִּי? אִם אֵינוֹ עֵינִן לְגוֹפּוֹ, תִּנְהוּ עֵינִן לְאָבִיו.

Rather, this proof is insufficient, and the *baraita* states a different explanation: If it is so that it is prohibited to curse only unusual people, let the verse write either that it is prohibited to curse judges and the deaf, or that it is prohibited to curse a king and the deaf, and it would have been derived from these two cases that the prohibition applies to all unusual people. Why do I need the verse to state a special prohibition with regard to judges? It is superfluous, as judges are also extraordinary people. Rather, if the verse is not needed for its own matter, i.e., the prohibition against cursing judges, apply it to the matter of cursing one's father.

2. תוספתא סנהדרין ז:יא

הלל הזקן דרש שבע מידות לפני זקני בני בתירא:

- (1) קל וחומר
- (2) גזרה שווה
- (3) בניין אב מכתוב אחד
- (4) בניין אב משני כתובים
- (5) כלל ופרט, ופרט וכלל
- (6) כיוצא בו ממקום אחר
- (7) דבר הלמד מעניינו.

3. ספרא א:א

רבי ישמעאל אומר: בשלש עשרה מדות התורה נדרשת: (א) מקל וחומר; (ב) מגזירה שוה; (ג) מבנין אב מכתוב אחד, מבנין אב משני כתובים; (ד) מכלל ופרט; (ה) מפרט וכלל; (ו) מכלל ופרט וכלל – אי אתה דן אלא כעין הפרט; (ז) מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל; (ח) כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא. (ט) כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ליטען טען אחר שהוא כענינו – יצא להקל ולא להחמיר. (י) כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ליטען טען אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר. (יא) כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל לידון בדבר חדש, אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש. (יב) דבר הלמד מעניינו, ודבר הלמד מסופו; (יג) וכן שני כתובין המכחישים זה את זה – עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהן.

R. Yishmael says: The Torah is expounded by thirteen hermeneutical principles:

1) *kal vachomer* (a fortiori). 2) *gezeirah shavah* (Identity). 3a) *Binyan av vekathuv echad* (a general rule implicit in one verse). 3b) *binyan av mishnei kethuvim* (a general rule derived from two verses). 4) *kllal ufrat* (general-specific). 5) *prat ukllal* (specific-general). 6) *kllal ufrat ukllal* (general-specific-general). 7) *kllal shehu tzarich lifrat ufrat shehu tzarich lichllal* (general requiring specific and specific requiring general). 8) *kol davar shehaya bichllal veyatza min hakllal lelamed, lo lelamed al atzmo yatza ela lelamed al hakllal kulo yatza*. (Anything which was subsumed in a general category, and departed from that category to teach (something) — not in order to teach about itself did it depart, but in order to teach about the entire category did it depart). 9) *kol davar shehaya bichllal veyatza min hakllal lit'on to'an acher shehu ke'inyano, yatza lehakel velo lehachmir*. (Anything which was subsumed in a general category, and departed from that category for a particular requirement thereof, departed for leniency and not for stringency). 10) *kol davar shehaya bichllal veyatza min hakllal lit'on to'an acher shelo ke'inyano, yatza lehakel ulehachmir*. (Anything which was subsumed in a general category, and departed from that category for a particular requirement foreign to it, departed both for leniency and for stringency). 11) *kol davar shehaya bichllal veyatza min hakllal lidon badavar hechadash, ē ata yachol lehachziro lichlalo ad sheyachzirenu hakathuv lichlallo befeirush*. (Anything which was subsumed in a general category, and departed from that category for a new learning, cannot be restored to that category unless Scripture restores it explicitly). 12a) *davar halamed me'inyano* (something learned from context). 12b) *davar halamed misofo* (something learned from its end). 13) *shnei kethuvim hamakchishim zeh eth zeh ad sheyavo hakathuv hashlishi veyachriya beneihem* (two verses that contradict each other until a third verse comes and resolves the contradiction).

Where did Chazal's Hermeneutical Principles Come From?

4. רמב"ם הקדמה לפירוש המשנה

ומה שלא שמע בו דבר מן הנביא עליו השלום מן הענפים הוצא הדין בו בהקש, בחוקים השלושה עשר הנתונים לו בסיני וה' שלוש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן'

And regarding matters for which nothing was heard from the Prophet, peace be upon him, the ruling was derived by analogy, using the thirteen statutes given at Sinai—namely, the "Thirteen Principles by which the Torah is interpreted."

5. ויקרא כה"ח

וְעִשְׂתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשְׂתֶּם אֹתָם וְיִשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבֶטַח:

You shall observe My laws and faithfully keep My rules, that you may live upon the land in security;

6. נצי"ב, פירוש העמק דבר שם

ועשיתם את חקתי. בכל פסוקים שכדומה לזה כתיב ושמרתם את חקתי ואת משפטי וגו' וכאן שינה הכתוב בלשונו לכוונה עמוקה. דכבר ביארנו דבכ"מ שהקדים הכתוב חקים למשפטים משמעו חקים כללים שהתורה נדרשת ומתפרשת בהם. ומשפטים החקירה היוצא מכללים. ופירוש שמירה ועשיה. הוא שמירה מה שלמד כבר שלא ישכח. ועשיה להוסיף עפ"י העיון חדשות. והנה לעשות חידושי תורה עפ"י הכללים שנשנו כבר א"צ עיון יתירה כ"כ כמו לעשות איזה כלל בדרשת התורה עפ"י הקבלות בהלכות שמכבר כמו שהוסיף תדר"י י"ג מדות. ומתחלה היה שבע מדות שהביא הלל הזקן כדתניא בתוספתא דסנהדרין ובכ"מ. ואחר תדר"י נתוספו עוד כללים. והוא ע"פ עיון מחדש בכל דור ודור...

And You Shall Fulfill My Statutes

In all similar verses, it is written, "**And you shall observe My statutes and My ordinances,**" but here, the wording is deliberately changed for a profound reason.

We have already explained that whenever the text precedes **statutes (hukim)** before **ordinances (mishpatim)**, it implies fundamental principles through which the Torah is studied and interpreted. The **ordinances** refer to the reasoning derived from these principles.

The meaning of **observance (shemira)** and **fulfillment (asayah)** is as follows:

- **Observance** means preserving what one has already learned so it is not forgotten.
- **Fulfillment** refers to adding new insights through careful study.

Now, deriving new Torah insights based on established principles does not require as much depth of inquiry as formulating entirely new principles through interpretation, based on received traditions in pre-existing halakhic rulings. For example, the **13 hermeneutical principles** (middot) taught in the school of Rabbi Yishmael expanded upon the **seven principles** originally taught by Hillel the Elder, as recorded in the Tosefta of Sanhedrin and elsewhere.

Over time, additional interpretative rules were introduced, as each generation engaged in renewed intellectual inquiry...

Where does the law actually come from?

7. רלב"ג על התורה - הקדמה

והנה בביאור המצות והשרשים אשר מהם יצאו כל דיניהם אשר התבארו בחכמות התלמודיות לא יהיה במנהגנו בכל המקומות לסמוך אותם השרשים אל המקומות אשר סמכו אותם חכמי התלמוד באחת מי"ג מדות לפי מנהגם וזה שהם סמכו אלו הדברים האמתיים המקובלים להם במצות התורה לפסוקים ההם להיות כדמות רמז ואסמכתא לדברי' ההם לא שיהיה דעתם שיהיה מוצא אלו הדינים מאלו המקומות כי כבר יוכל האדם להפך כל דיני התורה בכמו אלו ההקשים עד שאפשר בהם לטהר את השרץ כמו שזכרו ז"ל אבל נסמוך אותם אל פשטי הפסוקים אשר אפשר שיצאו הדינים האלו מהם כי בזה תתישב הנפש

יותר ואין בזה יציאה מדברי רז"ל כי הם לא כונו כמו שאמרנו שיהיה עכ"פ מוצא הדינים ההם מהמקומות אשר סמכו אותם להם אבל הם אצלם מקובלים איש מפי איש עד משה רבינו ובקשו להם רמז מן הכתוב כמו שזכר הרב המורה בספר המצות ובפירוש המשנה. והנה בסמכנו אותם הדינים לפשוטי הכתובים תועלת להשאיר יותר זכרון אלו הדינים בנפשותינו כי פסוקי התורה אפשר שיזכרו בקלות לרוב התמדתנו בקריאתם וכאשר יוצאו מפשטי הכתובים ההם באורי' המצוה יהיה זה סבה אל שיזכרו באורי' המצוה בכללם עם זכירת

In explaining the commandments and the **fundamental principles** from which all their laws are derived—laws that have been clarified through the wisdom of the Talmud—we will not always follow the approach of **associating these principles** with the specific verses that the Sages of the Talmud linked them to using one of the **thirteen interpretative principles** according to their custom.

This is because the Sages **connected these well-established truths, which were received as part of the Torah's commandments, to specific verses** as a form of **hint or textual support (asmachta)**, not because they intended to assert that these laws **actually originated from those verses**. Indeed, one could theoretically use similar **analogies and derivations** to overturn all the laws of the Torah—so much so that, as the Sages themselves noted, it would even be possible to declare a "**sheretz**" (a **ritually impure creature**) **pure** through such reasoning.

Instead, we will **anchor these laws to the plain meaning of the verses** from which they could naturally be derived, because **this approach is more intellectually satisfying**. This does not deviate from the teachings of our Sages, for—as we have explained—they never intended to insist that these **laws necessarily originated** from the verses they linked them to. Rather, these laws were **transmitted as an oral tradition from teacher to student, all the way back to Moses, our teacher**, and the Sages sought **scriptural hints** to support them, as Maimonides (Rambam) explains in the **Book of Commandments** and his **Commentary on the Mishnah**.

By **connecting these laws to the plain meaning of the verses**, we gain an additional benefit: it enhances **our ability to remember these laws**. The verses of the Torah are **easily remembered** due to our frequent recitation of them. And when **the explanation of a commandment is drawn directly from the simple meaning of a verse**, it naturally helps **retain the explanation itself** alongside the memory of the verse.

8. מלבי"ם הקדמה לספר ויקרא

וכאשר שאלנו לדור ראשון ומזקנים נתבונן -- מה ענו על זאת? ראינו כי מלבם יוציאו מלים, שהכתובים המובאים לראיה אל ההלכות הם רק ציונים ואסמכתות, אשר הציבו להם ציונים לעורר הזכרון, ועקרי ההלכות היו מקובלות בידם בעל פה. וזה רחוק מאד, כי ראינו שהם שואלים תמיד מנא לך? ומשיבים מקרא פלוני, ומקשים והא הא קרא מבעיא ליה לכדתניא! ומתריצים ומקשים ומפלפלים -- שלא יצויר

שיקשו כן על דבר שהוא רק רמז וסימן לבד. וכשיש מחלוקת כל אחד מביא ראייה לדעתו מן המקרא ודוחה ראייתו של חברו. והגמרא מפלפל תמיד ביניהם בענין המקרא ומדקדק עד כחוט השערה, וסותר ובונה ומכריע ביניהם מן המקרא. עד שמבואר שעיקר ראייתם הוא מן הכתוב; ששם נוטעו ההלכות, גם שורשו; ולא באו כשורש מארץ ציה...

And When We Asked the First Generation and Reflected Upon the Elders—What Was Their Answer?

We saw that they spoke from their own reasoning, claiming that the verses cited as proof for the halakhot are merely **markers and textual supports**, set as mnemonic devices to aid memory, while the core halakhot were received orally. However, this is highly implausible, for we see that they constantly ask, "**From where do you derive this?**" and respond with **a specific verse**. They challenge, "**But isn't that verse needed for what was taught in the Baraita?**" They debate, refine, question, and engage in intricate analysis. It is inconceivable that they would subject something that is merely a hint or a sign to such rigorous scrutiny.

When disputes arise, each side brings **scriptural evidence** to support its position and refutes the opposing interpretation. The **Talmud** continually analyzes these disputes, meticulously examining the wording of the verses **down to the finest detail**, deconstructing, reconstructing, and resolving arguments **based on the text itself**. It is evident, then, that their primary proof is derived from Scripture, where the halakhot are both **planted and rooted**—not like roots emerging from a barren wilderness...

לדעת כי הדרוש הוא הפשט הפשוט וכל דברי חז"ל מוכרחים ומוטבעים בעומק הלשון וביסודי השפה העברית. יראו העברים כי יש פנינים, עשרת מונים; ויראו העורים כי יש נשק וכלי קרב נגד זאבי ערב וערב רב, נגד כל כופר ופוקר, כל מכחיש ומבקר; נגד כל משרש ועוקר, הכופר בעיקר או מסתפק וחוקר. יסכר פי דוברי שקר. נפתחו השערים ויראו הבוערים כי יש חכמה והיא נעלמה מעין כל מדקדק חוקר ובודק; ולא הגיעו כל חכמי הלשון לקרסולי דור ראשון. ואם הלכו האחרונים חשכים - הראשונים כמלאכים. הם היו שרי קדש, הם צפו ברוח הקדש, להם לבדם נתנה חכמה ולא עבר זר בתוכם...

To know that **derash** (interpretation) is in fact the **plain and simple meaning**, and that all the words of our Sages are **necessary and embedded in the depths of the language and the foundations of the Hebrew tongue**.

Let the Hebrews see that **there are pearls of wisdom, tenfold**, and let the blind recognize that there exists **weaponry and tools of war** against the **wolves of twilight and the mixed multitude**, against **every denier and scoffer**, every **detractor and critic**, against **those who uproot and destroy**, whether they **reject fundamental**

beliefs or merely doubt and question. May the mouths of false speakers be silenced.

The gates have been opened, and let the ignorant behold: **There is wisdom here, hidden from the eyes of all linguists, scholars, and investigators.** No master of language has **even reached the ankles of the first generations.** And if the later generations have walked in darkness, then the first were like **angels.** They were the **princes of holiness,** who foresaw **with divine inspiration.** **To them alone was wisdom given, and no outsider ever passed among them.**

See more about the Malbim from Rabbanit Avigayil Rock z"l:

<https://www.etzion.org.il/he/tanakh/studies-tanakh/biblical-commentaries/malbims-commentary>

A Different Kind of Approach

9. רמב"ן פירוש התורה - הקדמה

עוד יש בידינו קבלה של אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד. כאילו תחשוב על דרך משל, כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות, כגון: 'בראש יתברא אלהים', וכל התורה כן, מלבד צירופיהן וגימטריאותיהם של שמות. וכבר כתב רבינו שלמה בפירושו בתלמוד (סוכה מה, א): "ענין השם הגדול של ע"ב, באיזה ענין הוא, בשלשה פסוקים: 'ויסע', 'ויבא', 'ויט'. ומפני זה ספר תורה שטעה בו באות אחת במלא או בחסר - פסול. כי זה הענין יחייב אותנו לפסול ספר תורה שיחסר בו ו' אחד ממלות 'אותם' שבאו מהם ל"ט מלאים בתורה, או שיכתוב הו' באחד משאר החסרים, וכן כיוצא בזה, אף על פי שאינו מעלה ולא מוריד כפי העולה במחשבה.

We also have a **true tradition** that the **entire Torah consists of the Divine Names of the Holy One, Blessed be He**, with the words dividing into names in a particular manner. For example, one could consider, hypothetically, that the verse **"Bereishit bara Elokim"** (In the beginning, God created) could be divided differently, such as **"Berosh yitbara Elokim"** (At the head, God will be created)—and the entire Torah functions similarly. Beyond this, there are also the **combinations and numerical values (gematriot) of the Divine Names** embedded within it.

Our teacher, **Rabbi Shlomo (Rashi)**, has already written in his Talmudic commentary (Sukkah 45a) regarding the concept of the **Great Name of 72**—explaining that it is derived from the three verses: **"Vayisa"** (And he journeyed), **"Vayavo"** (And he came), **"Vayet"** (And he stretched out).

Because of this principle, **a Torah scroll that contains even a single error—whether an added or missing letter—is invalid.** This concept obligates us to disqualify a Torah

scroll if it is missing even a single **vav (ו)** from the word "**otam**" (**אֹתָם**)—one of **39 occurrences** of the word spelled fully in the Torah. Similarly, if a **vav** were added where it should be absent, or any comparable error occurred, the scroll would be invalid—even though, **from a purely linguistic perspective, such a variation might not seem to affect the meaning.**